

3. Бернштейн Н. А. Физиология движений и активности / Н.А. Бернштейн. – М.: Наука, 1990. – 496 с.
4. Запорожец А. В. Развитие произвольных движений / А. В. Запорожец. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1960. – 430 с.
5. Корлякова С. Г. Генезис и формирование психомоторных способностей музыкантов : дис. ... доктора психол. наук : 19.00.07 / С. Г. Корлякова. – Ставрополь, 2009. – 431 с.
6. Озеров В. П. Психомоторные способности человека // Российское психологическое общество, Ставропольский гос. унив-т / В. П. Озеров. // – [2-е изд., стер.]. - Дубна: Феникс+, 2005. – 319 с.: рис., табл.
7. Сеченов И.М. Избранные труды /И. М. Сеченов. - М., 1952.
8. Шутьпяков О.Ф. Музыкально-исполнительская техника и художественный образ / О.Ф. Шутьпяков. – Л.: Музыка, Ленингр. отд-е, 1986. – 124 с.: нот.
9. Шутьпяков О.Ф. Техническое развитие музыканта-исполнителя. Проблемы методологи / О.Ф. Шутьпяков. - Л.: Музыка, Ленингр. отд-е, 1973. – 104 с. с черт. и нот. илл.

Статья направлена на анализ проблемы развития психомоторного аппарата музыкантов-исполнителей во взрослом возрасте и изложению результатов исследования, касающихся формированию психомоторной сферы студентов оркестровых и вокальных кафедр высших учебных заведений искусствоведческой направленности.

The article aims to analyze the problem of gaming machine music in adulthood, and the presentation of research results relating to the development of psychomotor sphere of orchestral and vocal students of musical high school.

Статтю подано до друку 07.05.2012.

© 2012 р.

О.В.Строяновська (м. Київ)

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Міжособистісні стосунки відіграють важливу роль у житті людини. Задоволення від них позначається на психологічному комфорті учасників комунікативного процесу, а постійне незадоволення соціальними контактами, породжує погані настрої, депресії, зниження активності, погіршення здоров'я, утруднює досягнення поставлених цілей. Міжособистісні стосунки є невід'ємним аспектом існування людини, важливою передумовою формування її як соціальної істоти, взаємодії з різноманітними спільнотами, а також необхідною умовою існування суспільства. У процесі спілкування відбувається інтелектуальна та емоційно-чуттєва взаємодія індивідів, досягається єдність і злагодженість їх дій, що зумовлює формування спільних настроїв і поглядів, взаєморозуміння, згуртованості й солідарності. Вони необхідні в колективній діяльності, оскільки становлять культурно-комунікативну основу соціального життя суспільства. В зв'язку з важливістю впливу міжособистісних стосунків на особистість в цілому актуальності набуває вивчення їх психологічних особливостей у майбутніх вчителів, в період становлення та інтенсивного розвитку як фахівців. Слід зазначити, що проблема міжособистісного спілкування вивчалася великою кількістю психологів у різних напрямках:

М.Каган, М.Н. Корнєв, А.Б. Коваленко, Л.Е.Орбан-Лембрик досліджували сутність спілкування, А.А. Бодальов, Л.П. Буєва, В.І. Кабрін – взаємозв'язок та взаємовплив особистості та спілкування, В.Н.Куніцина, Н.В.Казарінова, В.М. Поголыша, Н.Н. Обозов – безпосередньо міжособистісне спілкування, Л.П. Буєва, Л.Е. Орбан, Д.М. Гриджук – взаємовплив діяльності та спілкування, В.А. Лабунська – психологію утрудненого спілкування. В українській психології вагомий внесок у дослідження проблеми спілкування зробили Г.О. Балл, О.Ф. Бондаренко, Ж.П. Вірна, О.К. Дусавицький, М.М. Заброцький, В.В. Клименко, Г.С. Костюк, О.М. Леонтєв, С.Д. Максименко, Ю.І. Машбиць, С.О. Мусатов, М.В. Савчин, В.А. Семиченко, І.О. Синиця, Н.В. Чепелева тощо. Незважаючи на достатню теоретичну та практичну розробку проблеми міжособистісного спілкування в психології, відсутність підходів до розв'язання проблеми психологічних особливостей міжособистісних відносин як чинника розвитку професійної творчості майбутніх вчителів обумовили мету нашого дослідження: вивчення впливу психологічних особливостей міжособистісних стосунків на рівень розвитку професійної творчості майбутніх вчителів.

На основі аналізу наукової літератури можна стверджувати, що існує декілька тенденцій вивчення проблеми творчості:

1. Творчість розглядають як певну діяльність людини або колективу людей, що спрямована на створення нових, оригінальних суспільно значущих цінностей. Така творча діяльність відображає найвищу ступінь людської активності щодо створення продукту цієї діяльності. Крім того, творчість розглядається і як сукупність особистісних якостей, які визначають і зумовлюють відношення людини до світу і самої себе (Л.І. Даниленко). Саме ці якості дозволяють їй самоактуалізуватися, самореалізуватися і самостверджуватися. Критерієм такого виду творчості є становлення і розвиток особистості. Саме тому дослідники цієї групи вважають, що мотиваційна сфера є найсуттєвішим стимулом дій механізму творчості.

2. У гуманістичній психології творчість розуміється як необхідна для повноцінного життя людини форма її існування. Такий підхід до творчості зумовлений тим, що пошук сенсу життя невід'ємно пов'язаний із творчим ставленням людини до дійсності, необхідністю повної реалізації її потенційних можливостей. А як відомо, знаходження сенсу життя допомагає людині знайти своє місце в житті, самоствердитися та реалізувати свої потенційні можливості, тобто плідно й повноцінно прожити своє життя.

3. М.М. Поташник зазначає, що творчість не обов'язково є створенням чогось нового, вона може мати форми рекомбінації певних існуючих і відомих елементів, або бути руйнівною по відношенню до цих елементів.

4. Я.О. Пономарьов зазначає, що у творчому процесі принцип діяльності поступово витісняється принципом взаємодії та системним підходом. Разом з тим, діяльнісний підхід застосовується в тих випадках, коли його розглядають як частковий випадок системного підходу, в основу якого покладена не дія (діяльність), а взаємодія. В.І. Андрєєв розглядає творчість як розвивальну взаємодію її суб'єкту і об'єкту, спрямовану на розв'язання діалектичних протиріч. Крім того, в останні роки спостерігаються тенденції щодо об'єднання когнітивного й особистісного аспектів психології творчості (операційного, мотиваційного, інтелектуального, особистісного тощо).

На думку О.В.Волошенко [2], найголовнішою проблемою при вивченні творчості є проблема носія творчого початку, особистості, яка творить. Визначенню поняття творчої особистості у філософській, педагогічній та психологічній літературі приділяється багато уваги. Творчу особистість визначають як особистість, межі творчості якої охоплюють дії від нестандартного розв'язку простого завдання до нової реалізації унікальних потенцій індивіда в певній галузі, як людину, яка володіє певним переліком якостей, а саме рішучістю, умінням не

зупинятися на досягнутому, сміливістю мислення, умінням бачити далі того, що бачать його сучасники і що бачили його попередники. Вона повинна володіти мужністю для того, щоб піти проти течії і зруйнувати те, чому вірить сьогодні більшість. Психологічний словник визначає, що творча особистість виникає лише внаслідок наявності у неї "...здібностей, мотивів, знань і вмінь, завдяки яким створюється продукт, який відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю". Серед характерологічних особливостей творчої особистості виділяють:

- відхилення від шаблону;
- оригінальність;
- ініціативність;
- наполегливість;
- високу самоорганізацію;
- працездатність.

Особливості мотивації діяльності полягають у тому, що творча особистість знаходить задоволення не стільки у досягненні мети творчості, скільки у самому процесі. Найспецифічнішою рисою творця вбачається несамовитий потяг до творчої діяльності. Більшість авторів погоджується з тим, що творча особистість – це індивід, який володіє високим рівнем знань, потягом до нового, оригінального, який вміє відкинути звичайне, шаблонне. Головним показником творчої особистості, її найголовнішою ознакою дослідники вважають наявність творчих здібностей, які розглядаються як індивідуально-психологічні здібності людини, що відповідають вимогам творчої діяльності і є умовою її успішного виконання.

О.В.Волошенко говорить про те, що визначення творчої особистості характеризується великим розмаїттям [2]. У роботах В.І. Андрєєва дається інтерактивний підхід до визначення творчої особистості у плані можливостей практичної педагогічної оцінки та самооцінки рівня її сформованості. Вчений подає також одну з найкращих і найбільш універсальних класифікацій творчих особистостей:

1. Теоретик-логік характеризується здатністю до широкого узагальнення, класифікації та систематизації інформації. Люди цього типу чітко планують свою роботу, для них характерна висока обізнаність та інтуїція.

2. Теоретик-інтуїтивіст — це тип творчої особистості, для якої характерна здатність генерувати нові, оригінальні ідеї, фантазії, творча уява. Творці цього типу — це великі винахідники, автори нових концепцій, шкіл і напрямів.

3. Практик - це тип творчої особистості, який завжди прагне до експериментальної перевірки своїх нових гіпотез.

4. Організатор володіє високим рівнем здібностей щодо організації колективу для розробки і виконання нових завдань. Під керівництвом таких людей створюються наукові школи і творчі групи.

5. Ініціатор - це тип творчої особистості, для якої характерні ініціатива, натхнення, особливо на початкових етапах розв'язання творчих завдань [1].

Таким чином, аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури, її осмислення дозволяють запропонувати наступний підхід до визначення творчої особистості. Творча особистість — це креативна особистість (особистість, що має внутрішні передумови творчої активності), яка внаслідок впливу зовнішніх факторів набула необхідних для актуалізації творчого потенціалу людини додаткових мотивів, особистісних утворень, здібностей, що сприяють дослідженню творчих результатів в одному чи кількох видах творчої діяльності.

На думку О. Мільто [4], при розгляді творчої індивідуальності необхідно виходити з наступних загальних орієнтирів:

- суть творчої індивідуальності не зводиться до індивідуальних особливостей;

- це вища стадія розвитку особистості, основними характеристиками якої є самозвеличення і цілісність, які обумовлюють активність і здатність відстоювати і реалізовувати особистісні значення, установки, цінності;
- різні індивідуальні властивості (темперамент, характер, здібності, інтелектуальні, емоційні тощо) - лише механізми, через які реалізується індивідуальність.
- при цьому творча індивідуальність може розумітися і як остаточна межа особистості: кожна людина володіє індивідуальністю, але не у кожній вона стає провідною характеристикою, не про кожного можна сказати, що він - яскраво виражена індивідуальність.

Творча індивідуальність - характеристика творчої особистості, що володіє творчою спрямованістю, мотивацією, здібностями, мисленням, вольовими якостями, де центральними, провідними є мотиви і здібності, що обумовлюють внутрішню активність і результативність.

Зі сторони внутрішнього змісту творча індивідуальність характеризується самозвеличенням, цілісністю, автономністю, своєрідним внутрішнім світом, позитивною Я-концепцією, властивим тільки цій особистості особливим баченням навколишньої дійсності, які породжують її активність стосовно себе і зовнішньому світу та продуктивність дій. Творча основа внутрішнього світу породжує його особливий, динамічний, невірноважний стан: постійний пошук нових значень, завдань життя і діяльності, глибинні значення свободи, відповідальності і духовності, як регулятор всіх дій індивідуальності.

Із зовнішньої сторони творча індивідуальність виявляється як оригінальність, несхожість на інших людей, незвичайність, які можуть виявлятися у всіх проявах особистості: якостях і властивостях особистості (від фізіологічних до духовних); як своєрідність поведінки, спілкування, будь-яких дій людини; як прояви орієнтації на те, що привнесено нового в цілі, засоби, результати діяльності, в якій особистість реалізує свій потенціал. При цьому всі зовнішні прояви (у поведінці, спілкуванні, вчинках, результатах діяльності тощо) несуть на собі відбиток цілісності індивідуальності, її «самозвеличення».

Отже, відповідно до результатів аналізу філософських і психологічних уявлень про індивідуальність і творчу індивідуальність О. Мільто [4] виділяє наступні основні властивості особистості, які свідчатимуть про наявність творчої індивідуальності:

- сильне "Я" (суть індивідуальності), описане як "самозвеличення" особистості і безпосередньо пов'язана з нею цілісність, які розкриваються через наявність цінностей, переконань і ідей, які особистість виробила самостійно конкретно для себе, самобудівництво - безперервний процес взаємодії внутрішньо складного і зовні важкого життєвого світу, розуміння важкості, загадковості, невичерпності світу;

- наявність волі як якості, яка забезпечує життєву творчість, самоактуалізацію і самореалізацію. Воля поєднується з цілеспрямованістю в реалізації своїх ідей і досягненні бажаних результатів;

- наявність свободи і відповідальності як вираження істинної волі, показник автономності особи, її готовності відповідати за всі свої дії перед собою та світом;

- духовність як стан внутрішнього світу, здатність обґрунтовувати всі прояви активності етичними і естетичними характеристиками, переживати піднесені почуття натхнення, наповненості життєвими значеннями, зафіксованими в цінностях, характеристиками добра, милосердя, краси;

- яскраво виражене прагнення до самоактуалізації і самореалізації, яке і є основною рушійною силою активності і передумовою задоволеності діяльністю;

– позитивна "Я-концепція" (основний чинник існування індивідуальності), яка відображається у "Я-образі" (знаннях про свою унікальність і неповторність, виділенні себе серед інших, вірі у власні сили) та "Я-ставленні" (загальному прийнятті або неприйнятті себе).

– активне відношення (основна умова існування індивідуальності) до світу і діяльності, що розкривається як відчуття причетності до всіх явищ і подій світу, культури, близьких ситуацій, що характеризується як багатство зв'язків людини;

– високий рівень творчої мотивації, що виражається в постійному прагненні до вдосконалення оточуючої дійсності, знаходження найефективніших способів її зміни, вдосконалення;

– самовизначення, як визначення тієї частини дійсності і виду діяльності, в якій людина здатна вільно проявляти активність і реалізовувати своє "Я" відповідно до "Я-концепції";

– рівень і цілісність цілепокладання в діяльності (наявність духовних компонентів в обґрунтуванні рішень; масштабність задач, які ставить перед собою особистість; наявність внутрішньої логіки і структурованості цілей).

Отже, аналіз психолого-педагогічної літератури щодо вивчення проблеми творчості дає підстави розглянути доцільність реалізації її основних положень у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів в умовах вищого навчального педагогічного закладу.

На основі аналізу досліджень О.В. Волошенко [2], Л.В. Кекух [3], Л.О. Мільто [4], ми можемо зробити висновок, що психологічні особливості професійної творчості майбутніх вчителів обумовлюються особливостями їхньої творчої особистості, які складаються з особистісних якостей творчої індивідуальності та ознак її педагогічного змісту. На нашу думку, найсуттєвішими особливостями творчої особистості майбутніх вчителів є самоактуалізація та креативність як особистісні якості творчої індивідуальності та педагогічні здібності (емпатія та комунікативність) як ознаки педагогічного змісту творчої індивідуальності, впливаючи на які активними методами, можливо підвищити загальний рівень професійної творчості майбутніх вчителів, що вимагає додаткового дослідження.

Для реалізації поставленої мети нашого дослідження нами був проведений констатувальний експеримент для вивчення рівня розвитку креативності та комунікативних навичок майбутніх вчителів за такими методиками, як методика на визначення рівня креативності Дж. Гілфорда та методика виявлення комунікативних та організаторських здібностей (скорочений тест КОЗ). У експерименті приймало участь 60 осіб 5 курсу Переяслав-Хмельницького Державного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди.

Методика дослідження рівня креативності Дж. Гілфорда спрямована на вивчення креативності як якості творчої особистості майбутніх вчителів та складається з трьох схематичних малюнків. За даною методикою нами були визначені такі рівні креативності: 0 – 13 балів - низький рівень (нездатність продукувати нові творчі ідеї, предмети, образи, які раніше не існували), 14 – 21 балів - середній рівень (достатньо хороша здатність придумувати нові ідеї, образи, використовуючи творчий підхід), 21 і більше балів – високий рівень (висока здатність придумувати нові ідеї, образи, які раніше не існували, виходячи за межі відомої інформації, використовуючи творчий підхід).

В результаті проведення вище зазначеної методики були отримані дані, які представлені у табл. 1.

Як видно з табл.1, у майбутніх вчителів переважає середній рівень креативності (48%), низький рівень мають небагато досліджуваних (30%), а високий - меншість досліджуваних. Такий стан речей, на нашу думку, пов'язаний з тим, що більшість майбутніх вчителів психологічно не готові до виникнення нестандартних ситуацій, у них не розвинена

гнучкість мислення та творчий підхід до ефективного розв'язку проблем, що істотно знижує можливість розвитку їх педагогічної творчості та професійної успішності.

Таблиця 1

Рівень розвитку креативності майбутніх вчителів (у %) N= 60

Рівень креативності	Абсолютна Кількість	%
Високий	13	22
Середній	29	48
Низький	18	30

Методика дослідження комунікативних та організаторських здібностей (КОЗ) була нами використана для визначення рівня комунікативних здібностей майбутніх вчителів. Вона складається з 20 запитань, на які необхідно дати позитивну чи негативну відповідь. Ми обрали цю методику тому, що, на нашу думку, якщо майбутній вчитель має високий рівень комунікативних здібностей, то це значно підвищує його творчий потенціал. В результаті інтерпретації даної методики нами були отримані такі рівні комунікативних здібностей - 0 - 7 балів – низький, 8 - 14 – середній, 15 – 20 – високий, кожний з яких характеризується своїми особливостями: низький рівень (людина, якій важко адаптуватися до нового колективу, вступати в контакти з незнайомими людьми, спілкуватися з ними протягом необхідного часу; віддає перевагу самоті і не проявляє особливої потреби в спілкуванні); середній рівень (людина, що вміє без утруднень встановлювати ділові, емоційні контакти з людьми, із задоволенням та інтересом бере участь в суспільних справах); високий рівень (людина, яка легко і з задоволенням встановлює контакти з будь-якими, незнайомими, складними людьми, вміє знайти підхід до кожної людини, з цікавістю бере участь в суспільних справах і здатна ефективно виступати в аудиторії зі слухачами, успішно переконуючи інших).

В результаті проведеної методики були отримані дані, які представлені у табл. 2.

Таблиця 2

Рівень комунікативних здібностей у майбутніх вчителів (у %)

N= 60

Рівень комунікативності	Абсолютна кількість	%
Високий	11	19
Середній	30	50
Низький	19	31

Як видно з табл. 2, у досліджуваній групі, майбутніх вчителів переважає середній рівень комунікативних здібностей (50 %), а також низький (31%), що пов'язано, на нашу думку, з тим, що у більшості досліджуваних нерозвинене вміння слухати та розуміти співрозмовника, відсутня потреба у спілкуванні, що істотно знижує можливість розвитку педагогічної творчості.

Для дослідження впливу психологічних особливостей міжособистісних відносин на рівень розвитку креативності майбутніх вчителів нами були порівняні результати за вище вказаними методиками, що представлено у табл. 3. Як видно з табл. 3, між однаковими рівнями розвитку креативності та комунікативних здібностей спостерігається тісний взаємозв'язок, що доведений за допомогою формули коефіцієнта рангової кореляції Спірмена ($R = 0,89$).

Особливості розвитку професійної творчості та міжособистісних відносин майбутніх вчителів (у %)

N= 60

Рівень комунікативності	Абсолютна кількість	%	Рівень креативності	Абсолютна кількість	%
Високий	11	19	Високий	13	22
Середній	30	50	Середній	29	48
Низький	19	31	Низький	18	30

Отже, такий стан речей говорить про те, що рівень розвитку комунікативних здібностей майбутніх вчителів впливає на розвиток їх професійної творчості (зі зростанням значення однієї змінної пропорційно збільшується значення іншої).

Окрім цього, слід зазначити, що результати констатувального експерименту засвідчують низький рівень розвитку комунікативних здібностей та професійної творчості майбутніх вчителів, що вимагає розробки та апробації програми психокорекції або активних методів навчання з метою їх розвитку.

Література

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности.- Казань, 1988.-228с.
2. Волошенко О.В. Становлення педагога в умовах коледжу // Рідна школа.- 1998.- № 4.- С.62-63.
3. Кекух Л.В. Формування стимулів до педагогічної творчості у майбутніх учителів початкових класів: Автореф. дис...пед. наук.- К.,2001.-19 с.
4. Мільто Л.О. Творче становлення індивідуальності майбутнього вчителя // Збірник наукових праць. - Випуск 2. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1999. – С. 47-50.

В статье рассматривается проблема творчества будущих учителей как фактор их профессиональной успешности: анализируется сущность педагогического творчества и основные тенденции его изучения в психологии, изучаются особенности творческой личности вообще, а также ее проявления в педагогической деятельности, выделяются психологические особенности профессионального творчества будущих учителей, а также исследуется уровень развития такой особенности творческой личности как креативность. В констатирующем эксперименте изучается влияние психологических особенностей межличностных отношений на развитие профессионального творчества будущих учителей и делается вывод о низком уровне развития их креативности и коммуникативных навыков, а значит, необходимости разработки специальной психокоррекционной программы для его повышения.

The problem of creation of future teachers as factor of their professional success is examined in the article: essence of pedagogical creation and basic tendencies of his study is analysed in psychology, the features of creative personality are studied in general, and also its displays in pedagogical activity, the psychological features of professional creation of future teachers are selected, and also the level of development of such feature of creative personality as creative is probed. In an establishing experiment influence of psychological features of interpersonality relations

is studied on development of professional creation of future teachers and drawn a conclusion about the low level of development of their creative and communicative skills, and, to the necessity of development of the special psychological program for his increase.

Статтю подано до друку 08.05.2012.

© 2012 р.

К.В.Божко (м. Полтава)

СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЮРИСТІВ

В даний час у нашому суспільстві відбуваються трансформації задля утвердження принципів існування правової держави і активну роль у цьому процесі відіграють представники юридичних професій: юристи, прокурори, адвокати та інші. Напруження від підвищеної відповідальності, яку покладають і державні органи, і громадяни на юристів, вимоги, що висунуто до них як у законах України для здійснення, охорони і захисту основних прав людини, так і керівниками чи клієнтами для ефективного вирішення поставлених завдань, не можуть безпосередньо не відобразитися на особистості правників. Тому, разом з успіхом у виграних справах, побіжним результатом їх діяльності може виступати професійне вигорання як особливий вид професійного стресу. Розумінню цього явища у психологічній літературі присвячено достатньо уваги, разом з тим, проблематику його розгортання у юридичних працівників ґрунтовно не проаналізовано.

Теоретичний аналіз проблеми професійного вигорання свідчить, що у психології існує декілька різних підходів щодо розуміння його сутності та модельної організації. Емоційно-орієнтований підхід розглядає вигорання як стан фізичного, психічного і, перш за все, емоційного виснаження, що обумовлений тривалим перебуванням в емоційно переобтяжених ситуаціях спілкування. В межах стрес-орієнтованого підходу вигорання визначається як різновидність стресу. Згідно особистісно-орієнтованого підходу професійне вигорання залежить від особистісних особливостей суб'єкта діяльності. Найпоширенішим і одним з найбільш продуктивних у контексті змісту нашої роботи є професійно-орієнтований підхід, в якому провідна роль в розвитку вигорання належить передусім професії: її умовам, функціям, задачам та середовищу [3, с. 14]. В межах процесуальних підходів вигорання розглядається як процес, якому притаманні стадії, що йдуть одна за одною. На думку більшості дослідників, розвиток професійного вигорання починається з напруги, що виникає внаслідок протиріччя між очікуваннями та ресурсами особистості й вимогами робочого середовища. В результативних підходах професійне вигорання розглядається як певний стан, синдром, до складу якого входять ряд симптомів. Ці симптоми автори об'єднують в групи – компоненти вигорання [2]. Найбільш поширеною й визнаною більшістю дослідників вигорання є запропонована К.Маслач трикомпонентна модель, яка складається із емоційного виснаження, цинізму (деперсоналізації) та редуції професійних та особистісних досягнень [18].

Постановка проблеми. У нашому дослідженні ми ставили за мету, використовуючи аналіз загальних компонентів професійного вигорання, описати кожен з елементів змістової, процесуальної та особистісної складових моделі професійного вигорання юристів і таким чином структурувати професійне вигорання юристів, відобразивши специфіку юридичної діяльності, для подальшого використання у психокорекційній роботі з правниками.

Осмислення професійного вигорання передбачає насамперед побудову його структурної моделі. Чисто теоретично ця робота може здійснюватися шляхом встановлення головної причини (компонента) професійного вигорання. Але більш плідним буде виокремлення такої